

‘De risico’s van dit werk worden standaard onderschat’

Aannemers schikken met OM na fataal ongeluk

Boomrooierij Weijtmans en Van Kessel troffen eerder dit jaar een schikking met het OM met betrekking tot een dodelijk ongeval op 29 oktober 2018, dat veroorzaakt werd door een omgezaagde boom. Kees Weijtmans vertelt hoe dit heeft kunnen gebeuren en wat er nodig is om de veiligheid op het werk te bevorderen.

Auteur: Karlijn Raats

Op 28 oktober 2018 verongelukte een fietser in Hilvarenbeek toen hij getroffen werd door een geveld boom. De betrokken aannemers, Gebr. Van Kessel Wegenbouw en Boomrooierij Weijtmans, betaalden respectievelijk 40.000 en 15.000 euro in een schikking aan het OM en keerden de daarnaast een schadevergoeding uit aan de weduwe van het slachtoffer. Verder schreven zij gezamenlijk een brief naar de weduwe van het slachtoffer met daarin de belofte om alles te doen om herhaling van het ongeluk te voorkomen. Natuurlijk is een dergelijk onderwerp precair en niet iets waar je als aannemer graag over spreekt. Toch wil Weijtmans zijn verhaal doen om de sector en zijn collega's te waarschuwen voor de risico's van het rooien van bomen. Boomrooierij Weijtmans werd door het OM

medeverantwoordelijk gehouden voor het dodelijke ongeval. De schikking en de schadevergoeding zijn niet of lastig te verzekeren, maar Weijtmans kijkt vooral vooruit. Hij wil veilig werken bevorderen om fatale ongelukken in de toekomst te voorkomen. Hij legt eerst uit hoe het ongeluk heeft kunnen gebeuren.

Hilvarenbeek

‘Het fatale ongeval vond in 2018 plaats in Hilvarenbeek, op een weg waarlangs een nieuw fietspad werd aangelegd. Volgens de eisen van de opdrachtgever moesten de fietsers tijdelijk over de autovrije rijbaan fietsen, maar wel binnen het werkvak. De hoofdaannemer begon vervolgens met het uitbreken van het fietspad. In het bestek was aanvankelijk niet voorzien voor een verkeersregelaar die zou moeten

voorkomen dat fietsers over de tijdelijke fietsbaan konden fietsen op de momenten dat er gerooid werd. Die verkeersregelaar werd later, in overleg tussen de gemeente Hilvarenbeek en Weijtmans, aan het bestek toegevoegd. Deze verkeersregelaar hield de betreffende fietser aanvankelijk ook tegen, maar daarna kwam er een groepje scholieren aan. De fietser dacht vervolgens waarschijnlijk dat de weg weer veilig was. Met het bekende rampzalige gevolg.

Feitelijk hadden de opdrachtnemers geen enkele directe betrokkenheid bij de veiligheidsmaatregelen en het functioneren van de verkeersregelaar, maar het Openbaar Ministerie vond desondanks dat de aannemers verantwoordelijkheid droegen. De redenering daarachter was als volgt: op het moment dat je als aannemer betrokken bent bij een project waar je geen goed gevoel bij hebt, zou je het werk stop moeten zetten of extra veiligheidsvoorwaarden moeten afdwingen.

Standaard werkprocedure

Weijtmans wil zich inzetten voor betere en intensievere communicatie tussen opdrachtgevers, opdrachtnemers en onderaannemers.

3 min. leestijd

‘Ik wil niet met het vingertje wijzen’, zegt Weijtmans, ‘maar aannemers worden soms laat of niet betrokken bij het opstellen van de opdrachtvoorwaarden. Er wordt daarbij in het algemeen te weinig gekeken naar wat er wel en niet mogelijk is om risico’s te verkleinen. Door als opdrachtgevers en opdrachtnemers aan de voorkant beter samen te werken, kan alle benodigde (specialistische) kennis – in dit geval in het kader van de verkeersveiligheid – optimaal uitgewisseld worden.’ Weijtmans geeft een recent voorbeeld: ‘We zijn momenteel als onderaannemer een openbaar aanbesteed werk aan het uitvoeren. We zijn met de desbetreffende gemeente om tafel gegaan om een verkeersloze situatie af te spreken. Vooraf stond namelijk in het bestek dat het verkeer gewoon door het werkvak moest rijden.’

Door het ontbreken van een standaard werkprocedure op het gebied van onderlinge communicatie is er volgens Weijtmans veel onduidelijkheid. Hoeveel betrokkenen er ook zijn binnen een project, het is zaak dat iedereen op de hoogte is van de veiligheidsrisico’s en de voorzorgsmaatregelen. ‘Als die kennis ergens in de keten ontbreekt, ontstaat er kans op ongelukken’, aldus Weijtmans. ‘Alle betrokken partijen zouden betrokken moeten worden bij de plan- en besluitvorming aan de voorkant. Zo hebben we onlangs bij een hoofdaannemer voor een klus die wij langs de snelweg uitvoeren het verkeersplan in kunnen zien. We hebben om inspraak gevraagd, want er stond niets in over wegfazettingen. Daarom hebben we besloten om de bomen die op de snelweg zouden kunnen vallen te laten staan. Deze exemplaren vellen we vervolgens ‘s nachts. Dan sluiten we één baan en de vluchtstrook af.’

De ongeschreven zorgvuldigheidsnorm

Bij geschillen over de civielrechtelijke schadevergoeding voor een slachtoffer van een ongeval, is het uitgangspunt in Nederland dat iedereen in beginsel zijn eigen schade draagt. Onder omstandigheden kan het slachtoffer diens schade verhalen op een derde. Om schade, bijvoorbeeld als gevolg van een omvallende boom tijdens rooiwerkzaamheden, te kunnen verhalen, moet er sprake zijn van ‘schuldaansprakelijkheid’. De schade moet dus (mede) het gevolg zijn van het verwijtbaar handelen of nalaten van de betrokken partijen. De wettelijke grondslag hiervoor is te vinden in artikel 6:162 BW, ook wel het algemene onrechtmatige daad-artikel genoemd. Daarin treffen we namelijk de zogenaamde ongeschreven zorgvuldigheidsnorm aan.

Om te bepalen of een aansprakelijkgestelde partij verwijtbaar heeft gehandeld of nagelaten, heeft de Hoge Raad vier, zogenaamde Kelderluikfactoren geformuleerd;

- Hoe waarschijnlijk kan de niet-inachtneming van de vereiste oplettendheid en voorzichtigheid worden geacht?

- Hoe groot is de kans dat daaruit ongevallen ontstaan?
- Hoe ernstig kunnen de gevolgen zijn?
- Hoe bezwaarlijk zijn de te nemen veiligheidsmaatregelen?

Aan de hand van deze factoren moet worden vastgesteld of de aansprakelijkgestelde partij genoeg heeft ondernomen om te voorkomen dat er al te grote risico’s op schade voor derden bestaan. De partij die rooiwerk uitvoert moet dus voldoende zorgvuldig handelen. Dit wordt ook wel de ‘zorgplicht’ genoemd. Handelt de aansprakelijkgestelde onvoldoende zorgvuldig, dan is hij aansprakelijk voor de schade die daarvan het gevolg is. De exacte invulling van de ongeschreven zorgvuldigheidsnorm is heel erg casuïstisch, maar de Kelderluikfactoren geven wel belangrijke aanwijzingen. Hoe groter de kans op een ongeval en hoe ernstiger de gevolgen kunnen zijn, hoe meer er van betrokken partijen aan zorgvuldigheid mag worden verwacht. Daarbij wordt niet verwacht dat alle kleine risico’s moeten worden uitgesloten. Dat zou te bezwaarlijk zijn.

De ongeschreven zorgvuldigheidsnorm wordt door de Nederlandse rechtspraak al meer dan honderd jaar toegepast. Het is de juridische basis voor onder andere het hele systeem van boomveiligheidscontrole en onderzoek, zoals bleek uit de Plakoksel-zaak. En wellicht is de norm oud, hij blijft actueel en belangrijk. De Urgenda-klimaatzaak en de Shell-klimaatzaak zijn beide recentelijk nog beoordeeld aan de hand ervan.

Specialisme, kennis en kunde

Weijtmans benadrukt dat bomen rooien een specialisme is. ‘Er komen openbare aanbestedingen voor bomen rooien in stedelijk gebied voorbij waarbij naast gespecialiseerde bomenrooiers ook hoveniers en houtzagerijen worden

uitgenodigd. Men kan beter alleen boomrooiperspecialisten inschakelen. Mocht er onderling niet voldoende gecommuniceerd worden, dan kan het risico tijdens het werk alsnog geminimaliseerd worden door de kennis en kunde van de gespecialiseerde boomrooier. Daarnaast zie ik het als een taak van brancheorganisatie Cumela, maar ook van verzekeraars, om serieus aandacht te besteden aan de risico’s van bomen rooien en aan de te nemen veiligheidsmaatregelen.’

Weg afzetten

Wat Weijtmans ook bevreemdt, is dat een weg bij de aanleg van een nieuw riool of een nieuwe verkeersdrempel wél wordt afgezet. ‘Waarom gebeurt dit niet ook standaard bij het rooien van bomen? De risico’s van dit werk worden onderschat.’

‘Bomen rooien is een hoogwaardig specialisme’

